Ч. 200 (12.566). Львів, середа 10. вересня 1930. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-24.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Ватикан і більшовизм.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, вересень.

Розходження між фашизмом і католицтвом. — Зізд ІКА. — Стаття офіціоза.

Зовнішнім виявом ватиканської політики служить великий часопис „Оссерваторе Романо“, що друкується на території Ватиканської Держави і тому не підлягає жадним цензурним обмеженням італійського фашистівського уряду. Розуміється, ми не можемо ждати від ватиканського офіційного органу віяких революційних закликів, спрямованих проти якогонебудь уряду, а тимбільше проти фашистівського, що проголосив католицьку релігію — національною італійською релігією, — але всеж ми не можемо сподіватися і повного погодження політики цих двох держав.

Свого часу ми вже відмічали ідеольоґічні розходження, межи фашизмом і католицтвом у справі виховання молоді, — розходження, що нераз виявлялися у досить завзятій полеміці між органом Ватикану та італійською фашистівською пресою. Друге таке розходження ми находимо в справі відношення до комунізму і СРСР. Тимчасом, як італійський фашистівський уряд заняв щодо Совітів позицію, яку йому підказували тимчасові матеріяльні користи комерційних зносин та певність в імунітені італійського народу від комуністичної пропаґанди. Ватикан навпаки все більше схиляється до думки про необхідність якнайенерґічнішої боротьби з небезпекою, що загрожує „цілому цивілізованому світови“. І тому в останні часи „Оссерваторе Романо“ не так як італійські часописи присвячує велику частину свого місця рубриці „Під більшовицьким ярмом“.

Зазначу між іншим, що в одному з останніх чисел (ч. 205) вміщено в цій рубриці „Оссерваторе Романо“ також довгий комунікат з аґенції „Офінора“ — „Становище на Україні“, що є витягом зі статті п. Данька в „Ділі“ (ч. 183).

Нема жадного сумніву, що ми стоїмо перед загостренням кампанії, яку кермуючі кола мають вести проти комунізму. Від 8. по 12. вересня в Фельдкірхе (Австрія) має відбутися Х-тий річний конґрес Католицької Інтернаціональної Акції (ІКА), який матиме спеціяльне завдання простудіювати доктрину, про історію та засоби поширення більшовизму з усіма його катастрофічними наслідками для людської цивілізації, особливо, що торкається родинного життя та виховання.

„Оссерваторе Романо“, з приводу цього близького конґресу, присвячує „Червоній Небезпеці“ велику статтю на першій сторінці. Вважаємо необхідним подати читачам „Діла“ деякі витяги з тої статті, бо вона показує як Ватикан переймає на себе, залишену італійським фашизмом, ролю найзавзятішого ворога комунізму:

„Католицька Церква, — пише „Оссерваторе Романо, — завдяки божеському походженню своєї науки та сяйву своєї апостольської служби, — є *єдиною силою* у цивілізованих державах і в найдальших країнах світа, що *може покласти непереможну гать поширенню сил безладдя*. Ініціятор совітської революції, Ленін, червона бацила, яку в 1917 р. німці ввезли до Росії в запльомбованому ваґоні, дуже ясно передбачав неминучість конфлікту, коли писав: „Лише католицька церква може спинити нас на шляху успіху, вона є єдина сила, гідна бою з нами...“

„Залишається лише пожаліти, що тоді, як Ленін вбачав у Католицькій Церкві свого найнебезпечнішого ворога з самого початку своєї діяльности, ватиканські кола переконалися в неминучости конфлікту лише... після довгих літ гіркого досвіду та страждань міліонів мас населення, позбавленого релігійної потіхи. Тішимося, що бодай тепер усвідомлення більшовицької небезпеки є цілком ясне. Більшовизм і католицтво, це два протилежні бігуни думки, моралі, соціяльного ладу і людської гідности... Католицизм — це велика сила і вона врятує цивілізовані нації від комунізму і революції, невважаючи на величезні розміри небезпеки і на її нагальність, про що багато народу не здає собі ще справи... Було би божевіллям заплющувати очі на страшну дійсність і гратися з такою очевидною небезпекою. „Протиділай!“ — ось гасло, що мусить запалювати всіх, кому дорога цивілізація.“

Цікаво, що ту саму думку ми находимо і в промові голови „Американської Ліґи Національної Забезпеки“ п. Станвуда Менка, який в Американському Клюбі в Парижі, як подає „Оссерваторе Романо“ сказав приблизно те саме: „Ми, що належимо до цивілізованого світа мусимо подумати над загрозою більшовизму і обєднатися, щоби протиділати. Ми знаємо, що більшовики виробляють у Китаю, ми знаємо почасти і їхню ролю в Індії. Ми знаємо, що вони находяться по всіх усюдах, де лише є якесь безладдя, де лише находиться підхожий ґрунт для їхньої пропаґанди. Треба подумати, що нам робити в цим СРСР... Здоровий розум підказує нам, що комуністи не можуть ризикувати нападом на твердий мур обєднаної Европи, але всеж ми не певні, чи який

радянський диктатор, доведений до розпуки і шукаючи якогонебудь засобу для затримання влади, не викличе випадково війни проти цивілізованого світа“.

„Мудрі слова, — додає від себе „Оссерваторе Романо“, — слова, що підкреслюють, що вже давно час підійти до проблеми комунізму, як загрози для цілого світа“.

І в такому власне розумінні Х-ий Конґрес Католицької Інтернаціональної Акції має вести свої роботи.

Ясно, що і ми повинні слідкувати за тим конґресом, а якщо там будуть наші представники то цікаво було би почути точне справоздання з нього.

Евг. Онацький.

Конґрес національностей.

Другий день нарад*).

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 4. вересня.

На сьогоднішньому засіданні появився також представник буковинських українців, сенатор *Залозецький*.

Після полагодження кількох формальних справ голова конґресу п. *Вільфан* подав звідові до відома висліди вчорашньої наради комісії над звідомленням поодиноких національних гуртів про їх положення. Ці звідомлення будуть видані кожне окремо для кожної національности. Політична й моральна відповідальність за кожне звідомлення лежатиме на кожній відповідній групі. Видані вони будуть можливо якнайшвидше; є надія, що друк їх буде покінчений 1. листопада ц. р.

З черги прийшла під нараду справа все-европейського обєднання. Реферат виголосив д-р Отто Уліц, один з представників німецької меншости в Польщі. Зложивши признання п. Бріянові за те, що він — як перший активний державний муж, поставив справу европейської федерації на черзі дня, референт піддав основній критиці один з підставових принципів Бріянівського предложення — принцип обєднування одиниць державних у противенстві до принципу одиниць національних. Шляхом, який вказав п. Бріян, не можна дійти до справжнього замирення Европи. Европейська федерація може здійснитися тільки як федерація народів, а не як обєднання істнуючих держав.

В подібному змислі виголосив довшу промову представник російської меншости в Естонії проф. *Курчинський*, а розвивав споріднені думки й наступний промовець, мадяр *Сіль*.

На пообідньому засіданні відбувалася дальша дебата над тою самою точкою. Перший промовляв представник мадярської меншости в Румунії пос. *Уґрон*, відчитуючи довшу історично-критичну розвідку про думку европейської федерації.

З погляду прав національного самоозначення критикував Бріянівське предложення п. *Беседняк* (колишній словінськ. посол до римського парляменту).

Після ще кількох бесідників прийшов до слова „прикарпатський русский“ Куртяк і взявся відчитувати — в якомусь неможливому „російському“ язичію — довшу заяву про положення „прикарпатсько-русскої нації“ в Чехословаччині. Промова ця дала привід до кількакратних дуже рішучих застережень із сторони президента п. Вільфана, котрий старався — зрештою надармо — перервати струю промови. Промовець кричав, президент говорив піднесеним голосом, а слухачі тільки очі витріщували супроти сцени, якої значіння тільки мало хто розумів.

Після заяв представника бесарабських росіян п. Памуталія і румунських болгар п. Тошева засідання перервано до завтрішнього дня.

Третій день нарад.

Женева, 5. вересня

Як перший прийшов нині до слова представник (єдиний) українців під Польщею, нач. редактор „Діла“ п. *Василь Мудрий*. З природним, питомим собі темпераментом виложив принципіяльне становище нашого народу до Бріянового проєкту.

„Ми, українці з анектованих Польщею українських земель — говорив п. Мудрий*) — не можемо пристати на предложення п. Бріяна в їх теперішньому змісті, а це з оцих причин:

„Предложення Бріяна побудоване на ідеї обєднання істнуючих тепер в Европі держав у теперішніх їх кордонах. Мало цього! Федеративний статут мав би по предложенні п. Бріяна ратифікувати теперішні державні кордони, значить, мав би ще закріпити всі ті державні твори, видані на світ сумної слави мировими договорами.

До такої політ. думки ми, українці, ніколи і під ніякою умовою пристати не можемо. Проти волі звиш 6 міліонів автохтонної української людности прилучено величезні українські області до так званих побідних держав. В самій Польщі вони творять добру четвертину цілого державного населення.

Наш нарід якнайповажніше протестував проти цього насильства над правом національного самоозначення, і ми вірно й твердо далі стоїмо за цим протестом. Ми не хочемо і не можемо погодитися на таке федеративне предложення, яке основується на статус кво істнуючих кордонів.

„Із сказаного виводиться ясно наше скептичне й відмовне становище до Бріянівського проєкту. Ми вважаємо його за безцільний, а навіть за шкідний.

„Якби колись мало прийти до европейської федерації, то вона моглаб побудуватися єдино тільки на засаді права національного самоозначення“.

Живі оплески великої частини присутніх нагородили заяву українського представника.

З черги прийшов до слова сенатор *Залозецький* і в довшій, дотепними увагами пересіяній промові мотивував своє відмовне становище до Бріянівського проєкту „Панэвропи“ в теперішній його формі. Зокрема протестував бесідник проти того, що східні кордони проєктованої европей-

*) Звідомлення з першого дня нарад ми не одержали. — Ред.

*) Промова ця появилася вже в польській пресі. — Ред.

ської федерації малиб перерізувати українську територію на дві части. (Оплески).

Секретар конгресу д-р *Аменде* численними прикладами ілюстрував факт безмежної ігноранції дотеперішніх пропагандистів Паневропи в національних питаннях Середньої і Східньої Европи, тай протестував проти полагоджування питання европейської федерації без участи представників 40 міліонів національних меншостей.

Референт комісії відчитав проект листа, який має бути висланий до п. Бріяна іменем Конгресу національностей, і в якому конгрес звертає увагу п. Бріяна на неполагоджене питання меншостей, яке стоїть на перешкоді здійсненню европейської федерації. Проект листа збір приняв.

Реферат до третьої точки порядку нарад (національні спільноти) виголосив п. *Вільфан* (словінець з Італії).

На цьому рефераті перервано засідання до пополудня.

Пополудневе засідання розпочав президент Вільфан відчитанням листа відомого Геровського, який іменем „Російської Ліги в Америці“ протестує проти гнету „російської“ нації у Східній Галичині... Нічого собі! Ще один-два подібні виступи представників таких „націй“ як „російська“ в Галичині, а можна буде махнути рукою на ті конгреси „національностей“ і на цілу їх організацію!

На салі появився п. *Дікінзон*, посол до англійського парляменту, котрий спеціяльно займається справами нац. меншостей і приїхав аж до Женеви, щоби в цих справах зробити натиск на Союз Народів. Президент привитав теплими словами появу п. Дікінзона.

П. *Заловецький* застерігся в короткій заяві проти диких претенсій п. Геровського заступати „російську“ людність Галичини, Прикарпатської України й інших „російських“ земель. Бесідник зазначив, що робить це застереження іменем парляментарних репрезентацій цих земель, вибраних загальними виборами.

По промовах кількох бесідників дискусію замкнено і принято предложені резолюції.

Кінцеву промову виголосив голова п. *Вільфан* і на цьому Конгрес замкнено.

Д.

Вогнем палає Україна.

А. Т. Е. Рига. Терор українських селян прибрав грізні розміри. Підпали рільничих комун, напади на рад. урядовців нотують майже у всіх округах Рад. України. Серед урядовців панує така паніка, що вони масово втікають до міст. В деяких селах ради не функціонують через брак урядовців. Із 25.000 комуністів висланих з Харкова на села, 17.000 вернуло до Харкова, зі страху перед заворушеннями. В Зіновєвській окрузі селяни спалили комуну „Червоний Прапор“.

Союз Народів і Паневропа.

З Женеви повідомляють, що в нарадах у справі утворення Паневропи беруть участь представники 28 держав. Наради конференції вже довели до утворення окремої комісії, яка має розглянути всі пляни щодо реалізації ідеї Паневропи та студіювати умови й методи практичного здійснення цих плянів.

Паневропейська конференція почнеться дня 7. ц. м. вранці, а тогож дня пополудні в Женеві відкривається 60. засідання Ради Союза Народів. Першого дня нарад цієї Ради промовлятиме Бріян, а саме він хоче доказати, що здійснення ідеї Паневропи це справа Союза Народів. **Заступники** окремих держав у Раді С. Н. короткими промовами вияснять своє становище в цій справі. Правдоподібно у вівторок пополудні справа Паневропи буде предметом нарад Ради Союза Народів. Після цього Бріян уважав би свою ролю в цій справі закінченою. Можна сподіватись, що справа Паневропи буде передана політичній Комісії Ради С. Н.

На засіданні Ради Союза Народів буде обговорена також справа деяких змін у статуті Міжнродного Роземчого Суду в Газі, справа Палестини, справа польсько-литовського конфлікту і справа національних меншин (німців) на Горішньому Шлеську. У Раді С. Н. лишилось необсаджені 3 мандати: один з них дістане представник південно-американських держав, другий Швеція або Норвегія, а про третій мандат старається Ірляндія та Китай. Предсідником останнього засідання Ради С. Н. вибрано представника Румунії міністра Тітулеску.

Европейська преса пише, що тепер в Женеві малаб здійснитись ідея Наполеона Бонапарте, який вперше пробував обєднати всю Европу в одну федерацію. Останні телеграми з Женеви сповіщають, що „Журналь де Женев“ опублікував сензаційну вістку, начеб-то Бріян розчарувався в плянах утворення Паневропи“, а саме тому, що Анґлія виступає проти Паневропи, що у відповідях поодиноких урядів на його анкету нема ніякої однозгідности ні конкретности і тому, що Тардіє та інші французькі міністри заявились теж проти Паневропи.

Тардіє начеб-то мав просити зняти справу Паневропи взагалі із порядку дневного. Парижська преса заперечує цю вістку.

Зміна в проводі австр. гаймверів.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 3. вересня 1930.

Дня 2-го вересня дотеперішні провідники австрійських гаймверів, д-р Штайдле та д-р Пфрімер, проголосили на зборах гаймверівських лідерів у Шлядмінгу свою димісію. Вибрано на їх місце як нового провідника всіх гаймверів на цілу Австрію молодого (31-літнього) князя Штаремберґа, котрий досі займав місце шефа гаймверів горішньої Австрії. Офіціяльна пресова агентура гаймверів мотивувала той несподіваний крок тим, що з практичних причин на місце двох проводирів, з котрих один жив у Тиролі, а другий у Стирії, ухвалено дати команду над усіми гаймверами в руки одної тільки особи. Таким начальним командантом вибрано саме князя Штаремберґа.

Розуміється, що дійсні причини такої зміни трохи глибші. Що ріжні непорозуміння між поодинокими лідерами австрійських гаймверів час до часу давалися аж надто відчувати, не було на жаль ніякою тайною. Пфрімер, а особливо Штайдле, приятель виселеного з Австрії майора Пабста, були заступниками того напрямку у рядах гаймверів, що чимраз гостріше поборював правительство Шобера задля його уступок і мягкої руки супроти австро-марксистів. Прихильники того напрямку при кінці пропагували навіть потребу ставлення окремих гаймверівських кандидатів при найближчих виборах до парляменту, себто заступали думку творення окремої гаймверівської партії Як виходилоб отже з димісії тих провідників, їхня політика не знайшла більшости серед гаймверівських заступників.

Від нового провідника князя Штаремберґа очікують, що він, як заступник більше умірковaного крила гаймверів, зуміє направити помилки своїх попередників. Надіються, що він погодиться з правительством Шобера і поладнає конфлікт гаймвери з „Ляндбундом“. Останнє, при відомій поставі пресових органів „Ляндбунду“, де такі жидівські журналісти, як бувший комуніст Лео Ледерер грають велику ролю, не буде таке легке. Але найважнішою справою буде в дійсности приготовлення нових виборів.

Ходять чутки, що князь Штаремберґ, котрий, як бувший член організації „Оберлянд“, брав участь у війні на Шлеську проти поляків, симпатизує з національними соціялістами (гакенкрайцлерами). З другого боку відома річ, що його мати належить до т. зв. „Бундес-рату“, як член християнсько-суспільної партії. Але — як це й виходить з кількох промов молодого князя — правдоподібно Штаремберґ буде триматися таки безпартійности. Це значить, що він буде всіми силами піддержувати одноцільний антимарксистичний фронт, не творячи очевидно окремої гаймверівської партії. В такому випад-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 10. ВЕРЕСНЯ 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 3)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

Руже вив надалі що сили ще кілька днів. Аж одного ранку, коли його тато мав досить цього ревіння в хаті, вислав його на науку до якогось майстра і я більше його не бачив.

Моє захоплення Робінзоном не прохололо ні на хвилину. Саме в тім часі вуйкові Баптистові надокучила його папуга і він дарував мені її. Папуга заступила Пятачка. Я помістив її в гарній клітці в своїй зимовій домівці. І так став я ще правдивішим Робінзоном і проводив цілі дні на розмовах із цією цікавою птахою. Я пробував вивчити її оклику: „Робінзоне! мій бідний Робінзоне!“ Та чи повірите: папуга, яку вуйко дарував мені тому, що не міг стерпіти її невпинної базіканини, коли перейшла до мене, завзятуще мовчала... Не лише не кликала „Мій бідний Робінзоне“, але взагалі не кликала нічого і я не міг добути з неї ні слова. А все-ж я любив її і дуже піклувався нею.

І жили ми так собі з папугою в якнайбільшій самотности, аж одного дня трапилась мені незвичайна історія. Вийшов я раннім ранком зі своєї хатини, озброєний від голови до ніг, щоби прослідити мій острів... Нараз побачив я, що проти мене йде трьох-чотирьох людей, які голосно розмовляли і вимахували руками. Боже! люди на моїм острові! Я ледве мав час упасти ниць за лавровий кущ... Люди пройшли мимо, не запримітивши мене... Я розпізнав голос сторожа Кольомба і трохи вспокоївся. Та коли вони віддалилися і таки мусів вийти із свого сховища і піти за ними назирцем, щоби переконатись, що з цього вийде.

Чужинці вештались довго по моїм острові... Оглянули його з усіх боків дуже подрібно. Я бачив, як вони входили до моїх печер і своїми палицями міряли глибину моїх океанів. Вряди-годи зупинялись і кивали головами. Я лякався лише одного: щоби вони не відкрили моєї резиденції... Боже! що тоді сталось би зі мною? На щастя не сталося нічого і пів години пізніше люди відійшли, не підозріваючи, що на острові хтось жив. Коли вони щезли я зачинився в одній із своїх хижин і провів там цілий день серед роздумувань, що це могли би бути за люди і чого вони тут хотіли.

Небавком я довідався.

При вечері батько повідомив нас святочно, що фабрика продана і що за місяць виїдемо до Ліону на постійний побут.

Це був страшний удар. Я мав враження, що небо западається. Фабрика продана?... А це як? а що-ж з моїм островом, моїми печерами, моїми хижинами?

Даремне! острів, печери та хижини — все це батько продав. Усе треба було покидати! Боже, як я плакав!...

Дома пакували зеркала та посудину, а я похожав довгий місяць, сумний і самотний, по своїй коханій фабриці... Не мав я вже охоти до забави, ох, ні!... Я сідав лише у всіх кутках, глядів на все довкола і промовляв до предметів, як до людей. До плятанів казав я: „Бувайте здорові, дорогі приятелі!“, а до басенів: „Пропало! більше не побачимось!“ У глибині саду росло велике гранатне дерево, якого гарні червоні квіти пишалися в сонці. Я хлипав до нього: „Дай мені один із твоїх квітів“. Він дав мені один. Я сховав його на грудях на спомин. Я був дуже нещасливий.

А проте посеред цього великого горя дві річі мені всміхалися: думка, що поїду кораблем і дозвіл, що можу взяти з собою папугу. Я повторяв собі, що Робінзон покидав свій острів серед менш-більше подібних обставин і це підбадьорувало мене.

Врешті прийшов день відїзду. Батько був уже в Ліоні від тижня. Він поїхав наперед з тяжкими меблями. Отже мені лишалося товариство Якимця, мами та старої Анни. Мій старший брат священик не їхав, а відвіз нас тільки разом зі сторожем до почтового воза. Сторож ішов попереду, пхаючи величезні тачки з валізами, а за мною брат-священик, що вів під руку маму.

Бідний мій братчик, якого я мав уже більше не бачити!

За ними йшла стара Анна з величезною синьою парасолею і Якимцьо, що радо їхав до Ліону, але таки похлипував... А на самім кінці цієї кольони йшов Данило Ейсет, який ніс поважно клітку з папугою і за кожним кроком обертався, споглядаючи на свою кохану фабрику.

Чим далі йшла каравана, тим вищим ставало гранатне дерево, так, що понад мур довкола саду можна було поглянути на нього ще раз... Плятани кивали на прощання гілками... Данило Ейсет, дуже зворушений, пересилав усім їм цілунки кральком, кінчиками пальців.

Я покинув свій острів 30-го вересня 18.. р.

(Продовження буде.)

ку новий провідник знайшов би також порозуміння з канцлером Шобером, який недавно виразно заявив, що при найближчих виборах гаймвери повинні відіграти важну ролю як сила, що зеднюватиме всі елементи в боротьбі проти антимарксистського фронту.

Віденець.

Документ часу.

Podhajce, dnia 2. września 1930 r.

Starosta powiatowy w Podhajcach
L. 416/Pol.
Pacyfikacja stosunków bezpieczeństwa w powiecie.

Do
Wszystkich Zwierzchności gminnych
w powiecie.

W związku z szerzącymi się w powiecie wypadkami zbrodniczych podpaleń cudzej własności o znamionach kroków nieprzyjaznych przeciwko narodowości polskiej oraz z uwagi na niemożność zabezpieczenia przez gminy bezpieczeństwa życia i mienia mieszkańców, zgodnie z § 27. punkt b. ustawy gminnej Dz. Ust. Kraj. Nr. 109. własnymi środkami policji miejscowej, zarządzam z mocy § 107 ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866. Dz. Ust. Kraj. Nr. 9. i § 7. cesarskiego rozporządzenia z dnia 20. kwietnia 1854 p. Dz. u. p. na koszt gminy

1) wzmocnienie wart gminnych do siły 6 ludzi w porze nocnej z poruczeniem kontroli należytego pełnienia służby wartowniczej 3 radnym w kolejnym porządku każdej nocy,
2) dostarczania 5 ludzi do wszystkich folwarków położonych na terenie gminy każdej nocy celem strzeżenia mienia tychże, narażonego na szczególne niebezpieczeństwo ze strony zbrodniczej akcji czynników wywrotowych,
3) dostarczenie 5 ludzi dla zorganizowania patroli, mających na celu strzeżenie tras telefonicznych, biegnących przez terytorjum gminy w tych gminach, w których obrębie trasy te biegną,
4) zakaz wałęsania się po wsi bez uzasadnionej przyczyny od godziny 21-szej do godziny 4-tej.

Nadzór nad ścisłym wykonywaniem niniejszego zarządzenia poruczam właściwemu Posterunkowi Policji Państwowej, którego Komendant zorganizuje na miejscu wartę nocną, kontrolę tejże przez radnych i kierunki patroli wartowniczych z uwzględnieniem celowości służby, mającej za zadanie zapobiegnięcie szerzącym się przestępstwom.

Za wszystkie szkody powstałe w obrębie gminy, czy to wskutek zbrodniczych podpaleń, czy wskutek zbrodniczego uszkodzenia tras telefonicznych, odpowiada gmina po myśli § 34, ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 r. swoim majątkiem — a jeżeli stwierdzonem będzie, że szkody te powstały z powodu winy wartowników wyznaczonych na zasadzie niniejszego zarządzenia, będą oni w pierwszym rzędzie odpowiadać za nie swoim majątkiem.

Winni nieposłuszeństwa niniejszemu zarządzeniu, ulegną po myśli § 11. cesarskiego rozporządzenia z dnia 20. kwietnia 1854 r. Dz. u. p. Nr. 96. karze grzywny do 200 złotych lub aresztu do dni 14-stu.

Niniejsze zarządzenie podać do wiadomości wszystkich mieszkańców gminy przez pisemne ogłoszenia i w sposób zwyczajem praktykowany.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie dotychczasowe zarządzenia wydane do poszczególnych gmin w przedmiocie unormowanym niniejszem zarządzeniem.

Starosta powiatowy:
Woroszyński w. r.

Повалення уряду в Арґентині.

Аґенція Аваса подає з Буенос Айрес, що арґентинський уряд повалили. Військо під проводом ґен. Урібара йде на палату уряду. В боях згинуло около 1000 людей. Президента Іроґоєна арештували. Арештували теж бувш. секретаря міністра внутрішніх справ Ґонзалеса та бувш. президентового секретаря Беванідеса. Урібара обняв владу, проголосив военний стан і розвязав конґрес. Ґен. Урібара створив кабінет, у якому теку мін-ства закордонних справ приняв Баш.

Вище шкільництво на Рад. Україні.

На Радянській Україні переводиться реорганізація вищого шкільництва. У шкільному році 1930-31 на Рад. Україні студіюватиме у вищих школах 10.526 слухачів, з чого 90 відсотків пролетарського походження. Між слухачами є всього 60 відс. українців, а решта росіяни, жиди і поляки.

З польської преси.

Горить!

Під таким заголовком містить „Слово Польске" у відділі „Трибуни Академіків" враження студента Гачевського із села, де „горять польські доми". Студ. Гачевський пише між іншим:

„Горять, але не згорять! На місці спаленої соломи мусить вирости тверда криця, а на місці спаленого дому оборонна польська твердиня. Горить великий огонь остороги для тих польських романтиків, які хочуть бачити початки українського народу у горстці інтеліґенції, зледенерованої злочинами". Автор статті додає, що українські селяни буцім-то говорили йому: „Для паліїв нема суду! Застрілити одного чи другого, а зараз перестануть палити!"

Далі студ. Гачевський пише, що тому, що між паліями є багато студентів, польське студентство не може погодитись із тим, щоби в львівському університеті разом з ним студіювали „злочинці"-палії та вимогає, щоби ці „паршиві вівці" викинути з університету.

На закінчення автор домагається, щоби українське суспільство так осудило виступи саботажистів, як це вчинила „Руска Аграрна Партія".

Присуди смерти в Триесті.

Дня 5. ц. м. у Триесті закінчився судовий процес проти членів антифашистівської організації: чотирьох із них, Марусіса, Бідовеца, Валенціса і ще одного словінця засуджено на кару смерти, а 12 обвинувачених на кару вязниці від 5—20 літ. В суботу вранці всіх чотирьох розстріляно.

ЯР. МАНДЮКОВА.

На найвищому шпилі Европи.

(Продовження.)

Ріжні постаті. — Небезпека. — Шамоні. — Англійські туристи. — Тунелі і мости. — Захоплення і проза.

Перше враження кольосальне: в долині довкола білі хмари, а там на горі шпиль непорочно білий, вилискується у золотистих промінях сонця, купається у хмаринках, наче підтримуваний крилами янголів, полишаючи все, що брудне, земне, задивлений у красу небес, непорушно гордий. Але ні! Коли вдивлятись у нього, він міниться, творить височенну білу піраміду, хмари, як для жарту сходять нижче й відслонюють могутній карк і рамена гори, до якої прилучилися цілі маси ледівців, дивовижних покроїв і форм. Там білий медвідь роззявив пащу й шкірить гострі зуби, за ним якісь византійські копули й гострі шпилі, що додають ще більше величі ледяним сніжним верхам.

На жаль, дорога починає сходити в долину, переїздимо височенний луковий міст (на 90 метрів) відділений тільки вузеньким поруччам від глибокої пропасти, де розкинені малі сільця, що видаються дітočими забавками. Монблян щезає, але за це ми вїздимо у долину ріки Арв, яка зовсім не соромиться Арлі; її річище ще більше дике, гори, поміж які веться дорога, покриті вічним снігом. Аж голова крутиться, коли глянути з авта, закрути такі неждані, що здається вже ось-ось ми злетимо у пропасть, тимбільше, що американці зачинають жартувати й потішають, що автомобілеві катастрофи тут звичайне явище.

На цю тему почали балачку й дають приклади грізних випадків, аж кров у жилах стинається. Шофер увесь час з напруженою увагою стежить кожний порух авта, яке в його руках стає послушною дитиною й вюном: ховзається по вогких, непривітних скелях, які раді би проковтнути ненависних вдізливців, що як день, так ніч товчуться по її хребтах.

Хмари розходяться зовсім, привітне сонце сміється нам в очі й обіцює надолужити за заподіяні дощем кривди. Повні нових надій та в гарному настрою, вїздимо до славного Шамоні, або як тут називають його Шамонікс. У чудній просторій долині, крізь яку зі шумом перепливає Арв, лежить ця альпейська кліматична стація. Кольосальні модерні готелі „Мажестік", „Монблян" та інші, окружені парками, де красуються гарно оброблені цвітники й штучні водограї, люксусові каварні, крамниці, все це чекає на чужинців, щоб випорожнити їхні кишені. Ціни на товари тут фантастичні; (мабуть набрали фантазії від природи); звичайна шкляночка чаю 5 франків, а про інші страви нема що навіть згадувати.

Довго були би ми так приглядалися й розглядали ціни, якби не надійшов наш Мойсей з палицею. Він енерґійно зігнав народ в одно стадо й повів їх містком, понад залізницею, до двірця зубатої колійки. Слава Богу, що ми поспішилися, бо вона вже мала відїздити. Мойсей роздає нам білети й впихає до ваґонів другої кляси. Біля нас приміщується якась пара старих англійців, що не жалує старих костей розтрясати по горах. Вони везуть зі собою цілий склад коців, хусток, шалів, очі озброєні в зелені окуляри проти сонця, в руках льорнети. Бракувало до повного еквіпунку тільки з пятьдесять метрів туристичного шнура

Колійка комічна: два вагоники напереді, а льокомотива з одного боку вища, з другого нижча. Малий гудок, машинятко сопе й ціла ця ділівутка пнеться під гору щораз вище. Праворуч виглядає зпоза мряк Монблян і вже вс. витріщують на нього очі; понаставляли льорнетки, далековиди, фотографічні апарати й хапають знимки. Захоплення таке, що здається хотіли6 проковтнути краєвид, щоб не втратити ні дрібки з нього. Приходить тунель і заслонює нам все; каже: „відпічніть трохи, бо дістанете задишки". За тунелем стаційка, де машина відпочиває й набирає води до нової дороги. Відтак вїздить у довжезний тунель, щоби за цей час Монблян міг трохи відпочати. Зате оглядаємо збіччя високих скель покритих густим лісом й кущами. Коли глянути в долину, аж лячно стає й видається неймовірним, щоби залізничка могла дертися так стрімко в гору.

Маленькі сільця, боязко попритулювалися до могутних великанів, над берегом дикої Арви. А скелі темні-темні, боки майже обдерті з прикрас, вказують на дорогу, куди зїхав в долину ледозвал. Білий ледівець, трохи забруджений підсувається нам попід ноги й віє холодом. Ще дужче терпне шкура, коли треба переїздити вузеньким височезним мостом над пропастю. Та, це все належить до „вражінь", без яких прогулька стратила би на вартости. В нагороду за страх, приходить надія на нові „вражіння", бо на горі видніє величезний готель „Монтанвер", а за ним стація нашої залізнички.

На готелеву терасу вибігає ціла ґрупа кратками англійців, з невідступними льорнетами й обсервують нас завзято, наче6 це був щонайменше який цирк. Вїздимо на стацію й висідаємо, щоб оглянути славне „Ледове море". Одно велике „aax!" Дійсно, декорація, якби замовлена, довкола чорні, стрімкі скелі, а між ними ледівці у найріжнородніших видах. Одні білі наче кришталь, інші вже темні, інші синяві й зеленаві, а між ними кольосальні щілини у тінях, обшарпані, на 20—30 метрів.

Все це має відповідне освітлення. сонце вже

Хочуть розкопати Маківку!

Дня 6. ц. м. приїхав до Львова один громадянин зі Сколього з тривожною вісткою, що поліція хоче розкопати стрілецькі могили на Маківці. В четвер дня 4. ц. м. приїхала поліція з кількома робітниками до Тухлі і жадала від війта більшого числа людей до роботи і фір для переведення робіт у звязку з наміреним розкопанням стрілецьких могил. Війт відмовився дати для цього якунебудь поміч, кажучи, що не буде накликати на себе Божої кари за розкопування могил і виривання хрестів по 15 роках. Після того протягом слідуючих двох днів поліція почала викопувати, як казала: наразі, кости погибших, похованих окремо по полях.

У звязку з тим зі Сколього пішла до старости делегація, щоби стримати розкопування могил на Маківці. У склад делегації входили: о. дек. Мосора, інсп. Логінський і д-р Булак. На жаль, делегація не могла розмовитися зі старостою, бо їй сказано, що його нема дома. Тоді делегація пішла до братів Ґреллів, які є власниками ґрунту, на якому находяться стрілецькі могили. На просьбу делеґації брати Ґреллі видали посвідку, що вони не мають нічого проти цього, щоби гроби лишилися на місці, але зі свого боку поставили деякі вимоги до Товариства Охорони Воєнних Могил, які предложено згаданому Товариству. Рівночасно заряд дібр братів Ґреллів телефонічно переказав до Тухлі, щоби вдержано розкопування могил на Маківці аж до рішення Воєвідства.

Наразі не відомо, чи це що поможе, коли поліція має якесь виразне доручення. На всякий випадок українські компетентні чинники мусять ужити негайно всіх заходів, аби не допустити до розкопання могил на Маківці, які уявляють собою велику цінність українського народу.

Кооперативний рух в Заліщиччині.

Реферати про причини господарської скрути. Резолюції кооперативної анкети.

В звязку з господарською крізою кооперативний рух у суд. повіті Заліщики сильно оживився. Гурток місцевої інтелігенції, уважаючи кооперацію за один з могутніх чинників злагіднення господарської скрути, кинувся по сільських кооперативах з рефератами на цю тему. І так п. Василь Бараник виголосив цікаві реферати про причини господарської крізи і способи її злагіднення. Поділив їх на три части: перша — це світова конюнктура, при чому популярно пояснив, з якої причини сільський збіжевий продукт мусить мати для нас більшу ціну, ніж прим. у Канаді, Півн. Америці й Австралії (у нас добувається його здебільша працею рук, а там машинами). Друга причина — це господарська політика правительства в кожній державі (менша або більша опіка й охорона рільництва), а третя причина — це наші власні хиби (строї дівчат та хлопців, необхідне посередництво факторів-жидів при всяких господарських трансакціях і установлювання ними цін на наші предмети, спроваджування чужих продуктів, як амер. солонини, рижу і т. д.). Дальше подав способи злагіднення господарської крізи, зачисляючи до найважніших: обовязкове членство всіх господарів у становій хліборобській організації „Сільський Господар“ в цілі придбання собі конечної рільничої культури і користання зі всіх її здобутків (ріжні роди господарств: збіжеве, яринне, молочне, мясне, рибне і т. д.). Потім обовязкове членство всіх господарів і господинь у теперішніх споживчих кооперативах, які є першою клясою („штубою“), бо дають перші відомости з науки кооперації, привчують наше селянство до розуміння її орґанізованого життя, до карности та єдности, а їх розвій має бути показчиком, чи наше селянство здало іспит до другої кляси, себто до кооперативного збуту сільсько-господарських продуктів. Третьою клясою назвав референт кооперативні дрібні підприємства: млини, пекарні, масарні, фабрики мила, паперців, цукорків і т. д., а четвертою: фабрики машин, цукроварні і т. п. Рідною сестрою тих кооператив охрестив кооперативні кредитівки, що мають збирати та справедливо розділювати по дійсній потребі народні капітали.

На цю тему виголосили реферати на загальних зборах і кооперативних анкетах у громадах суд. повіту Заліщики: а) п. Василь Бараник 4. 5. ц. р. в Іваню, 18. 5. в Новосілці Костюковій, 15. 6. в Дуплисках, 22. 6. в Дунинові, 29. 6. в Зазулинцях, 6. 7. в Синькові, 7. 7. в Колодрібці, 12. 7. в Угринківцях і Дзвинячі, 13. 7. в Голіградах і Винятинцях, а в громадах суд. повіту Тлусте 17. 8. в Садках і 24. 8. в Цапівцях; б) д-р Роман Стефанович 15. 6. в Бедриківцях; в) інж. Григорій Чехович 22. 6. в Кулаківцях; г) п. Марія Панас 15. 6. в Блищанці, 22. 6. в Городку і 6. 7. в Костільниках. Всі ті реферати відбулися при участи від 100 до 700 селян і селянок і відпоручника П. С. К. Тлусте.

Вкінці дня 29. серпня 1930 відбулася в Заліщиках кооперативна анкета, на якій відпоручники 14 союзних кооператив суд. повіту Заліщики (на всіх 16) по довгій та основній дискусії одноголосно ухвалили: а) протест проти звинення складниці ПСК у Заліщиках, ухваленого на неважнім засіданні НР ПСК у Тлустім 3. серпня 1930 р. нібито на припоручення РСУК і ЦС у Львові, які такого порученя не видали; б) зажадати від РСУК у Львові скликання в часі, означенім статутом Надзвичайних Загальних Зборів ПСК у Тлустім; в)висказати протест проти погроз на адресу сенатора Василя Бараника і напятнувати такі негідні людей методи боротьби.

Хоч ці резолюції з фірмовими підписами кооператив вислано до голови НР ПСК Тлусте і РСУК у Львові, „Складницю“ в Заліщиках звинено і тепер щоденно приїзджають люди з сіл по товари та зі слезами в очах жалуються, що їх змушено купувати у жидів, які радіють з їх незавидного і ними незавиненого положення.

зовсім свобідно протискається між скелі й кидає снопами світла на деякі ледівці. Інші менше упривілеєні лишаються в тіні, наче невдоволені сидять у сутінку й ще дужче ховаються за своїх побратимів. Ось ми на камінній галерійці обсервуємо всю цю гру світла й тіней, але нас кличуть їсти над саме море. На малій площинці стоїть павільон і там продають гумові панчохи й палиці. Сховзуємось по вогких камінюках у долину. Добре, що є попри скелю линва, а то можнаб зсунутися і без асекурації в „Карпатії“ згинути на місці. Не дурно цю стежечку називають „чортовим проходом“.

За пів години, ми на березі моря. Зблизька ці ледівці зовсім тратять на вартости. Ось наче б призбиралася крига у зимі, на ріці, тільки з цією ріжницею, що тут криги „трошки“ більші. Виглядають наче великі порохняві пні дерев, обтовчені з мазюці. І лазять по них люди, тримаються ш[...]рів, заглядають у зелено тінені щілини, мерз[...]ть, дзвонять зубами й за те все платять добрі гроші.

Оглянувши всі ці дива, сіли ми на березі „моря“, на мохом порослій скелі, витягнули, наче прочани, з клуночків харчі й заїдаємо. Аж тут, ні сіло ні пало з маленької хмаринки як не дуне дощ. Господи милосерний! Паніка! кожен ховається де може, то під скелю, то в щілину, то під кущ й дрожить від лютої студени. За хвилину дощ перемінюється в білі зимові крупи й починає тарабанити завзято по скелях, ледівцях та деяких цікавих головках, що визирають зпоміж каменюк. Таке враження почало нас нудити; тратимо вже терпець, та хмарка це раз цілою пригорщею сипнула нам в очі крупами й сховалася за гору, а на її місце прийшов більше пожаданий гість „золоте сонце“.

(Докінчення буде.)

Згинуло 5 тисяч людей.

Тіла жертв торнада, що кілька днів тому знищив Сан Домінґо, спалили на великих стосах. По урядовим обрахункам згинуло 5.000 людей. Стільким є ранених. Так то жертвою катастрофи впала четверта часть заг. числа мешканців Сан Домінґо.

Летун утонув у Бузі.

Осип Возьняк, підпоручник летунської ескадри при 30. дивізії піхоти. Їхав автом на лет. майдан біля села Ставки (пов. Володава) та наслідком темряви впав із автом у ріку Буг. Тіла його досі не найшли.

Редактор арештований за надужиття.

У звязку з аферою, яку викрили в Парцеляційно-Осадничій Касі в Ґрудзьондзу, на приказ прокуратора арештували нач. редактора „Ґазети Ґрудзьондзкої“ Васілевського, бухгальтера графічних заведень Кулерського-Млинарського, урядовця Парц.-Осадничої Каси Кульчика та директора Людового Банку в Зосіні Шимкала.

Капітан убийник.

Перед перемиським окр. військовим судом відбудеться небаром розправа проти капітана Чесл. Вавроша, обвинуваченого в убивстві Карла Якубовського, управителя дібр у Мичкові, власности Вавроша. Причиною вбивства ос[обисті] порахунки.

Проєкт Злуч. Держав Европи

передали Лізі Націй.

Конференція европейських великих держав, що зібралася 8. вересня попол. в палаті Ліґи Націй, приняла англ. внесення передати справу зібранню Ліґи Націй.

Мін. Бріян відчитав звіт про вислід анкети, переведеної серед евр. урядів, і зазначив, що не хоче займати ніякого становища, а оставляє конференції свободу в справі запропонування дальшого поступовання. Бріян пригадує, що всі уряди є за тим, щоби проектовану евр. унію передати авторитетові Ліґи Націй. Уряд В. Британії радить порушити справу на плен. засіданні Ліґи. Після відчитання Бріянового рапорту почалася дискусія на тему дальшої процедури. Гендерсон казав, що конференція не повинна передрішати всієї справи, а предложити її Лізі Націй. Представник Бельгії Іманс просив Бріяна, аби сам зясував цілу справу Лізі Націй. Бріян згодився. Конференція приняла одноголосно Бріянову резолюцію, на основі якої справа тіснішої співпраці евр. урядів у всіх ділянках повинна пійти на денний порядок нарад Ліґи Націй. Уповажнили Бріяна поставити це внесення в імени конференції европейських держав.

60-та сесія Ліґи Націй.

У понеділок, 8. вересня почала Рада Ліґи Націй наради своєї 60-ої сесії. Рівночасно почав свою сесію фінансовий комітет Ліґи Націй.

Спец. кредити на вибори.

Мін-ство внутр. справ поставило внесення признати додаткові кредити на видатки в звязку із технічним переведенням виборів до сойму та сенату. До хвилі отворення кредитів, які опісля перекажуть воєводам, конечні видатки покриватимуть із норм. кредитів, а пізніше, після отворення виб. кредитів, перенесуть видані квоти. Видатки з кредитів контролюватимуть держ. органи.

Проти Сельробу.

Справа створення бльоку словянських меншостей з німцями у виборах іще не порішена. Зачувати, що німці застерігаються проти участи в тім бльоку Сельробу.

Польські монархісти ідуть окремо.

На ост. засіданні гол. управи польської монархістичної всестанової організації ухвалили приступити до самостійної акції. Спеціяльний комітет має вести виб. акцію.

Віцекороль зірвав переговори з Ґандійцями.

У Льондоні оголосили переписку з Ґандієм і ін. індійськими провідниками. Індійські націоналісти домагаються для Індії права відірватися від Вел. Британії та нац. уряду для Індії, що контролювавби оборону країни. Навпаки Сімонів рапорт застерігає справу кр. оборони для Англії. Віцекороль признав дальші переговори зайвими.

Арештування ґімн. учня.

До пов. комісаріяту держ. поліції у Бібрці приставили зі Львова Мик. Вовка, учня 8. ґімназійної кляси, замешкалого при вул. Зиблікевича 52. Польські часописи пишуть, що він підозрілий у співучасти в саботажах у бобрецькім повіті.

Згоріла стирта.

Дня 5. вересня згоріла в Серакіівцях (пов. Перемишль) одна стирта збіжа, що стояла біля погорілих попередньої ночі пятьох стирт, власности Мар. Дембіцького. Шкода виносить 3.000 зол. „Сл. П.“ пише, що стирта могла занятися від огню тамтих стирт, але ме[...]ли й підпалити її.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам для 8. вересня ц. м. масло експортове 4·10 зол.; десерове 4·[.]0 зол.; літра молока 25 сотиків; [лі]тра сметани 1·40 зол.; копа яєць 7·00—7·20 зол.

Учені комуністи.

А. Т. Е. Рига. „Красная Газета" пише, що між російськими вченими є тільки 2 процент пролетарського походження, а 98 проц. буржуазного. Тому то часопис радить вислати до високих шкіл ще 500 комуністів пролетарів, щоби виховати з них учених.

Заворушення у Смирні.

А. Т. Е. Париж. У звязку з приїздом лідера турецької партії Феті Бея, прийшло до боротьби товпи з поліцією, причім товпа кинула в море кількох поліціянтів. Арештовано 300 осіб.

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського** перенесена на вул. **Коперника 16.** 2296 33-?

— **Телеф. 2-11. Піскова 22 „Власна Хата" Фотограф Лев Янушевич.** 1545 101-?

— **З футрами всілякого рода** прохається звертатись до української фірми Карпяка, Куркова 11/а, І. пов. Ціни дешеві і робота солідна. 437 3-?

— **Підльвівські громади і вибори.** Довідуємося, що розпорядком воєвідства 7 підльвівських громад, прилучених недавно до м. Львова, при найближчих виборах голосуватимуть у виборчім окрузі міста Львова, а не львівського повіту.

— **Арештування комуністів у Львові.** Окрім Букшованого, арештовано у Львові Вол. Левицького, шофера із вул. Калеча ч. 16, Тадея Гая, із вул. Дверницького ч. 7 та Олексу Потурая. Усі три вони начебто належали до „Комуністичного Звязку Молоді" городецької дільниці і як твердить поліція, у них найдено компромітуючий матеріял.

— **Конференція воєводів.** Дня 6. ц. м. у Львові відбулась конференція львівського воєводи Наконечнікова-Клюковського із станиславівським воєводою Ягодзінським, який приїхав зі Станиславова автомобілем і зараз-же по нарадах вернув назад.

— **Цікава печера під Коломиєю.** Під Березовом у Коломийщині робітники, які ламали каміння скелі, відкрили в цій скелі велику печеру 26 м. довгу, а в печері людські кістяки, останки посуди та деякі вироби з кременя. Найдені річи віддано до покутського музею, де буде стверджено, з якої доби вони походять.

— **Як то добре з літаками.** Директори „Банку Людового Вспулдзельчого" у Львові, Зиґфрид Бріль, Григорій Ониськів і Владислав Герман прогрішились тим, що фальшували векслі і за це їм грозив великий клопіт. Зиґфрида Бриля вже арештували, а два його товариші надіялись того самого. Вони пробували дістати пашпорти і втечи за кордон, але їм не видали пашпортів. Тоді Ониськів і Герман прийшли до голови по розум і винайшли собі пасажирський літак, та полетіли кудись на південь, мабуть до Будапешту, благословлячи по дорозі тих добрих людей, що винайшли літаки.

— **Примірний декан.** До наших рук дійшов оьсьтакий документ: „Ч. 80. Hłudno 21/8 1930. Do Starostwa w Brzozowie. Stefan Zańko z synem Jędrzejem przesiedlił się z Wary do Wołodża parafia Siedliska. Z Urzędu parafialnego w Hłudnie. Ks. I. Zarski". Ks. I. Zarski таки наш греко-католицький парох з Глудна, а до того **декан, член ради шк. повітової, ординаріятський комісар, провідник деканальної ради маєткової і проче і проче.**

— **Явний зїзд тайних організацій,— але польських.** У Львові розпочався зїзд тайних польських організацій, що існували перед війною у Сх. Галичині, ведучи антиавстрійську тайну акцію. Сьогодні цих членів тайних організацій витають явно представники польського політичного і культурного світа, їм улаштовується у маґістратських салях величаві бенкети. У зїзді бере участь 200 членів.

— **Поїзд у полумях.** На залізничій лінії Львів-Перемишль в поспішнім поїзді ч. 204 з невідомих причин вибухла пожежа, яка охопила цілий один вагон. Біля Медики поїзд здержано і пасажири горючого воза повтікали до інших возів. Пожежу погашено без більших наслідків і поїзд приїхав до Перемишля зі 40-хвилинним спізненням.

— **Вояк-вбивник перед судом.** Перед військовим судом у Перемишлі закінчилась розправа проти вояка 5 п. п. Івана Синдика, якого засуджено на кару досмертної вязниці за вбивство Петра Бучковського із Михайлова пов. Ярослав. Розправа виявила, що Іван Синдик убив Бучковського багнетом, напавши на нього над Сяном, а вчинив він це з намови жінки Бучковського Марії, яка, бажаючи за всяку ціну позбутись нелюбого їй чоловіка, заплатила Синдикові 700 золотих, щоби він зглядив його. У цім злочині допомогав Синдикові 15-літній Михайло Балаш. Давніше Марію Бучковську засуджено на кару смерти, а малолітного Балаша на 10 літ вязниці.

— **Каменем убила чоловіка.** В Петрилові, пов. Товмач, Анна Керста і її дочка Євдошка посварились із чоловіком Анни Дмитром та, коли він спав, ці обидві жінки з мягеньким серцем вдарили Дмитра аж 19 разів каменем по голові та вбили його таки на смерть. Поліція арештувала їх. Причиною вбивства були якісь маєткові непорозуміння.

— **Нові українські фільми.** Українське виробництво фільмів на Радянщині виготовляє нові фільми „Народження людини" з життя дітей у діточих захистах, фільму „Металюрґія" про розвиток промислу на Україні, „Людина та малпа", фільма на тлі теорії Дарвіна про походження людини, „Охорона здоровля худоби" та фільму „На варті", про розвиток і силу червоної армії. Тепер ведуться знимки летунських військових сцен та сцен із життя червоної фльоти.

— **Зиґмунд Фройд має рака.** Віденська преса сповіщає, що відомий учений, творець психоаналізи, професор Зиґмунд Фройд занедужав на рака гортанки і язика. Вік Фройда унеможливлює операцію і лікарі думають, що йому грозить смерть. Недавно на однім святі у Франкфурті йому вручено премію Гетого, але творець психоаналізи не міг взяти участи у святі і його промову прочитала дочка Фройда.

— **Новий російський часопис.** У Білгороді почав виходити новий часопис „Новая Національная Россія" із такими кличами: Бог, Нація, Труд, Право, Справедливість. Часопис заповідає безоглядну боротьбу з більшовизмом та проповідує обєднання всіх національних російських сил для цієї боротьби.

— **Діти критиками.** Один добродійний комітет у Парижі оголосив конкурс на найліпшу книжку для дітей, при чім суддями в жюрі мають бути самі діти, які мають призначити авторові нагороду в сумі 500 франків. Члени жюрі не сміють мати більше, як 12 літ життя. До жюрі належать 3 хлопці і дві дівчинки, які читали багато діточої літератури і мають ухвалити, котра книжка їм найбільше подобається.

— **Жертви методи Кальмета.** Як це вже писалось, наслідком щеплення проти туберкульози методою Кальмета умерло багато дітей. Останні відомости говорять, що в Лібеку померла наслідком щеплення ще одна дитина, так що досі ця знаменита метода пожерла 71 дітей, а 49 дітей лежить хорих. Сировиця Кальмета не вщіплювалась для лікування хорих туберкульозою, але малим дітям, щоби охоронити їх від туберкульози, так, як щіпиться проти віспи.

— **Що робить проф. Воронов?** „Н. В. Журналь" пише, що славний Воронов, який відмолоджує старих людей, вертає з Америки до Парижа, а після цього вибирається в подорож навколо світа. В Америці він відмолоджував двох міліярдерів, які в тій ціли запросили його до себе. Операції двох міліярдерів так збогатили Воронова, що він тепер може спокійно мандрувати по цілім світі. Ходять чутки, що він дістав величезний гонорар, якого досі не дістав жадний лікар. Але чи ці міліярдери справді відмолодніли, то невідомо, бо коли журналісти обляґали Воронова і просили виявити їм вислід операції, то специяліст від відмолоджування таємничо мовчав.

(Продовження на стороні 6-ій)

Куток мови.

„Жена—жінка".

Між „жена" і „жінка" є тільки та ріжниця, що перше слово — російське. „Жінка" назва ні трохи менше достойна; маємо зрештою ще друге, дуже гарне слово: „дружина", якого в нас чомусь лякаються.

Чим.

Злучника „чим" уживають у нас з московська, зовсім хибно при порівнаннях: „Він сильніший, чим я", замість: „ніж" або „як"; інколи краще сказати: „багатший за мене". „Чим" є тільки відміною „що, чого, чим"... Нпр.: „Чим ви приїхали" або „Чим довше будеш учитись, тим краще будеш знати", Чим далі в ліс, тим більше дров".

Після і по.

У нас часто вживають „після" в значінні „подлуг": „після мене", себто „на мою думку" або „Платня після умови", що в дійсності на В. Україні розуміють: Коли буде умова зроблена, тоді прийде платня. „Після" на В. Україні значить лише „по". Тому у свій час Чикаленко наводив веселий приклад непорозуміння з одної статті в „Ділі": „Після мене Толстой — найкращий письменник у світі". У Києві розуміли це так, що автор уважає себе першим письменником, а Толстого після себе (за ним) другим великим.

Зате прийменник „по" часто заступає „після". „По десяти роках", „по обіді", те саме, що „після десяти літ", „після обіду". Та знов-же „по" вживається виключно в таких зворотах: „по-московськи", „по-нашому".

— **Цікавий конгрес у Празі.** У Празі закінчився конгрес кримінольогів. Предсідник найвищого суду Ч. С. Р. д-р Попелька виголосив цікавий реферат, доказуючи, що сучасне судівництво не має на меті карати виновника для ха-ри, але щоби виховати його і направити. Ухва-лено резолюції про конечність одностайного карного кодексу у всіх державах та про конечність поліпшення умов життя у вязницях. Представники Америки гостро виступили проти цих надуживань, які діються у вязницях. Про відносини у цих вязницях були окремі реферати, які виявили дуже сумний стан вязнів.

— **Хто веде будову „Українських Ясел" у Станиславові.** Пишуть нам: В дописі зі Станиславова (Українські Ясла) сказано між іншим: „Надзір над будовою веде інж. Володимир Дутка". Має бути: „Будову веде інж. Олександер Пежанський, автор плянів, а в імени власників виступає інж. Володимир Дутка".

— **Промоції.** Цього року на Високих Школах у Відні промувалися: на доктора всіх наук лікарських: Александра Сероїчковська та Михайло Дутковський. Ступінь доктора фільософії і маг. фарм. одержав Юрій Вітошинський. Диплом лісничої інжинерії одержав Юрій Навроцький.

— **Знижені ціни в міських театрах.** Тому, що вже минув перший тиждень Сх. Торгів дирекція львівських міських театрів обнижує ціни місць у театрах: Великім, Ріжнородностей та Малім до нормальної висоти. Театральні каси продають уже білети на сьогоднішню, як і на всі наступні вистави по непідвищених, а звичайних цінах, як це було в кількох останніх сезонах.

— **Особисті знижки** до львівських театрів уже обовязують. Щоби піти на стрічу бажанням із ріжних сторін, дирекція міських театрів прискорила речинець введення особистих знижок до театрів для всіх урядів і установ наукового, суспільного та фахового характеру. Знижки ті, у тій самій висоті, що минулих літ, обовязують від сьогодні в усіх трьох театрах і на всі представлення, за вимкою тих, для яких видані будуть спец. застереження. Бльоки з купонами, що уповажнюють за легітимацією до закупна білетів по зниженій ціні до кожного з міських театрів, видає сьогодні та в наступних днях секретаріят у будинку театру Ріжнородностей (Рутовського 22) від год. 10 рано до 1. вполудне уповажненим до того представникам названих урядів і установ.

З кіна.

ПАЛЯС: *„ВЕСІЛЛЯ В ГОЛІВУД"* оперетка *Штравса.*

Перша кінова оперетка. Чим є оперетка? легка музика, багато костюмів, але таких, щоби балетниці могли їх якнайчастіше роздягати і... Ні! — Лібретто рішуче всі знають напамять. Тонфільма має змогу передавати музику, екран — найвибагливішу обстановку без перерв, а текст до „легкої історії" має старе німе кіно віддавна кращий від найстарших добрих оперетток.

Тому не диво, що саля „Палясу" тріщить від натовпу, а оперетка у Великім Театрі робить боками як фикерський кінь, що хоче робити конкуренцію автови. Оперетомани запримітили віддавна, що на оперетці не завсіди цікаво вислухувати всіх розмов, що переплітують музику. Кіно має ту перевагу над театром, що навіть тоді, коли воно стало говорити, воно є менше балакуче, як театр. Діяльоґ, що тягнеться в оперетці 5 хвилин, тріває на екрані пів хвилини; лишається з нього те, що найважніше: дотеп. Акцію ми розуміємо самі — ми вдячні „героям", що вони „щось роблять" замість розмовляти.

Князь закоханий в оперетковій „діві" — тема стара як оперетка. Але кандидат на престол, що зрікається престола для такої нареченої і втікає на чужину — це вже пахне одною модерною „сусідською" історією. Замість королем смішної держави стати актором у Голівуді це справжня каріера. Віденська музика подружена під жезлом Штравса з американською фільмою дає щонайменше повну касу в кіні. *(м. р.).*

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ілько Чиж, емеритований професор учит. семинара в Самборі, помер дня 6. IX. 1930, проживши 74 літ. Похорони відбулися 8. ц. м. В. Й. П.

Д-р Роман Барончъ. Дня 30. серпня ц. р. помер д-р мед. Роман Барончъ, професор хірурґії львівського університету, в 74. році життя. Була це людина шляхотного характеру і лікар в цілім того слова значінні. Серед хорих не робив ніколи ріжниці щодо народности, старався лиш помогти нещасним недужим. В часі української визвольної війни в листопаді 1918 р., коли цивільні лікарі поляки зі Львова, не знати з якої причини, не явилися до військового шпиталю зв. гарнізоновим ч. 14 на Личакові, де були приділені за австрійських часів як хірурґи, — тяжко ранені були тим самим згори засуджені на смерть. Переважаюча часть ранених — це були тяжко ранені, і то в живіт, де одиноким ратунком могла бути лиш операція. Інтервенція у лікарів-хірурґів у домі їх замешкання небагато помагала, бо вони вимовлялися звичайно хоробою. Одинокий бл. п. проф. д-р Роман Барончъ, хоч поляк, не відказався від праці, не зважаючи на те, що за австр. часів не був приділений до того шпиталю. Цілою душею і всім своїм знанням виконував він тоді тяжку працю в поті чола, і то безінтересовно від ранка до пізної ночи, часто лиш при асисті медика. Бувало, що в операційній салі не було кому інструментувати або усипляти, але проф. Барончъ усе був на місці, хоч з похиленої його голови капав рясний піт від перетомлення... Нехай цих кілька слів признання будуть нашою глибокою подякою для шляхотної душі заслуженого лікаря і професора.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 9. вересня год. 8. вечором „Галька" Монюшки.

Середа, 10. вересня, год. 8. вечором „Осінні Маневри", оперетка Кальмана.

Малий Міський Театр:

Вівторок 9. вересня, год. 8. вечором і аж до відкликання „Папа Кавалер".

Театр „Ріжнородностей" (в Народнім Домі):

Вівторок, 9. вересня, год. 8. вечором і аж до відкликання „Перемога" Конрада-Корженьовського.

Кіна.

АПОЛЬО: Парада любови і звукові додатки.
КАСІНО: Процес Мері Дюган(?).
КОЛЬОСЕИ: Нечинне.
КОПЕРНИК: Тайна лікаря — Звукова фільма.
ЛЕВ: З причини відновлення салі й інсталяції звукового апарату кіно зачинене.
МАРУСЕНЬКА: Тайна лікаря. Звукова фільма.
ОАЗА: Студентка з кварталу Лятен.
ПАЛЯС: Весілля в Голівуді.
ПАН: Таппюристка з Москви.
ПАСАЖ: Ковбоєве кохання (Том Мікс).
ХИМЕРА: Бебе і Спілка
ПРОМІНЬ: Рудоволоса грішниця.
СТИЛЕВЕ: Чорний орел і Опирі Варшави.
ФАТАМОРҐАНА: Коли жінка забудеться.
УТІХА: Де Схід є Сходом і Пат та Паташон як герої.

Програма радіо.

Середа 10. IX. 1930.

Варшава (1411,7) 12·30 Програма для дітей. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·35 Фортепіяновий репітал. **Льондон** (356,3) 13·00 Концерт з костела. **Берлін** (419) 16·30 Пісні, співає Марґерата Роль. **Стокгольм** (435,8) 19·00 Шведські народні пісні. **Рим** (441,2) 13·30 Радіо-квінтет. **Прага** (486,2) 19·35 Оркестра. **Мілано** (500,8) 12·15 Концерт. **Відень** (516,3) 15·15 Капеля Ганита. **Будапешт** (550,5) 18·15 Оперетова музика. **Харків** (426) 18·00 Концерт для села.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові:
Калуш:
Вівторок 9. IX. „Меді".
Середа 10. IX. „Паяцик".

Українське Лікарське Т-во у Львові повідомляє, що перші поваканційні товариські сходини з рефер. д-ра Музики про Протитуберкольозний Зїзд в Ослу відбудеться у четвер 11. вересня в год. 7. вечером в домівці Т-ва, вул. Гродзіцьких 4.

На „Рідну Школу" зложили Вп. П. Д-р Василь Стасюк і Ірена з Дубицьких 50 зол. замість повідомлень про своє вінчання. Жертводавцям складає щиру подяку Старшина бережанського Кружка „Р. Ш.". 493

На „Рідну Школу" зложили ВП.: Нестор Пшепюрський Львів 1 долляр замість квітів на могилу свойого вуйка бл. п. Григорія Леля; Промислово-Торговельна Спілка „Хром" 50 зол.; о. Олекса Гоцький з Дворець 50 зол. замість окремих подяк Всч. Духовенству і всім тим, що зложили зави співчуття з приводу смерти бл. п. Марії Гоцької; М. і В. Байлови 10 зол. замість вінця на домовину бл. п. Юрчика Мудрика; Олена Грозикова 15 зол. як неприняттий д-ром В. Бажаком в Надвірній гонорар; Народна Каса 106·40 зол. з чистого зиску; Олекса Грицишин Цінева 50 зол. як часть доходу з фестину. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.** 490 1—1

Станиславів. Замість вінця на домовину незабутнього брата і шурина бл. п. Отця Августина Арсенича, пароха Пістиня, складають Д-р Іван і Степанія Ціпановські 50 (пятьдесять) зол. на Кружок „Рідної Школи" в Станиславові. Вп. Жертводавцям щира подяка від Старшини Кружка. 491 1-1

Конкурс.

На посаду Директора гімназії „Рідної Школи" в Золочеві вносити подання до 20. вересня.

Головна Управа „Рідної Школи".
466 3—3 Львів, Ринок ч. 10/11.

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.